

*Hrvoje Sertić
Ivan Segedi
Davor Rožac*

Originalni znanstveni rad

STAV O BORILAČKIM SPORTOVIMA I PERCEPCIJA LEGITIMNOSTI NESPORTSKOG PONAŠANJA KOD SPORTAŠA KOJI SE BAVE BUKYO RYU JU-JITSOM

1. UVOD

Borilački sportovi aktivnosti su koje mogu biti udaračkog, hrvačkog ili kombiniranog karaktera. Sadrže udaraca, bacanja, poluga i gušenje – elemente koji bez pravilnog uvježbavanja ili neodgovornog korištenja mogu dovesti do ozljede protivnika tj. suvježbača, no taj oblik ponašanja nije karakterističan za dojo (dvoranu za vježbanje borilačkih sportova). Taj se oblik ponašanja pripisuje agresivnim aktivnostima na mnogim mjestima van dvorana za borilačke sportove. Svi oni koji su ikad prisustvovali treningu borilačkih sportova potvrdit će kako u uvjetima organizirane sportske aktivnosti ne dolazi do prekomjernog i neodgovornog korištenja tehnika s ciljem destrukcije suvježbača. Ipak, borilački sportovi konstantno moraju potvrđivati svoj pozitivan utilitet. Bukyo Ryu Ju-jitsu je relativno nova forma vježbanja koja u sebi sadrži raznovrsne tehnike borilačkih sportova, vrlo često povezane s realnim situacijama samoobrane, a cilj je ovog rada ispitati stavove o borilačkim sportovima i percepciji legitimnosti nesportskog ponašanja kod sportaša koji se bave ovom aktivnošću.

2. METODE RADA

Uzorak ispitanika se sastojao od 39 sportaša koji se bave Bukyo Ryu Ju-jitsom u jednom klubu u Zagrebu. 31 ispitanik se ovom aktivnošću bavi više od jedne godine i to najmanje tri puta tjedno. 8 ispitanika je u istraživanju sudjelovalo u trenutku kada su prvi put došli na trening ove vještine.

Uzorak varijabli je sadržan česticama dvaju upitnika koji su ispitanici ispunjavali anonimno.

Prvi upitnik, kroz 19 čestica, procjenjuje stav o borilačkim sportovima (metrijske karakteristike ovog testa sadržane su u radu Prot, Bosnar i Sertić, 1999).

Drugi upitnik, kroz 14 čestica, procjenjuje percepciju legitimnosti nesportskog ponašanja tj. njegove tri sub skale: percepciju legitimnosti težih prekršaja, percepciju legitimnosti lakših prekršaja i percepciju legitimnosti verbalne agresije (metrijske

karakteristike ovog testa sadržane su u radu Greblo, Gruić, Ohnjec, Segedi i Pedišić, 2011).

Izračunati su deskriptivni pokazatelji u svim česticama testa te je ANOVA-om utvrđena razlika u rezultatima ova dva upitnika kod ispitanika koji se bave ovim borilačkim sportom najmanje jednu godinu te sportaša početnika.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Tablica 1. Deskriptivni pokazatelji rezultata po česticama na upitniku „Stav o borilačkim sportovima“ (skala se kreće u rasponu od 1 do 5 s tim da je: 1 – potpuno se slažem, a 5 – potpuno se ne slažem) kod sportaša koji se bave Bukyo Ryu Ju-jitsom

		BI	AS	SD
1.	Ne bih se bavio borilačkim sportom taman da je to jedino što postoji	39	4,897	0,383
2.	Uopće ne razumijem ljude koje veseli da se međusobno tuku	39	4,333	1,108
3.	Mrzim boks	39	4,564	0,820
4.	Veliki je užitak vlastitom snagom i vještinom svladati protivničkog borca	39	1,846	1,136
5.	Borilački sportovi nisu ništa opasniji od mnogih drugih sportova	39	1,615	1,161
6.	Borilačke sportove bi trebalo zabraniti jer propagiraju nasilje među ljudima	39	4,974	0,160
7.	Karataši su bolesno agresivni	39	4,717	0,759
8.	Volim gledati dobre borbe različitih borilačkih sportova	39	1,743	1,185
9.	Iz Olimpijade bi trebalo izbaciti borilačke sportove, a ne uvrštavati nove	39	4,871	0,570
10.	Borilački sportovi su sirovi i dosadni	39	4,666	0,868
11.	Sanjam o tome da postanem „netko“ u borilačkom sportu	39	3,564	1,187
12.	Lijepo je vidjeti dobro izveden udarac nogom	39	1,384	0,877
13.	Kroz borbu se izgrađuju pravi karakteri	39	1,589	0,965
14.	Kad ne bi bilo borilačkih sportova civilizacija ne bi bila potpuna	39	2,384	1,369
15.	Borilački sportovi me ne privlače jer tu postoji mogućnost da se ozljedi druga osoba	39	4,666	0,529
16.	Samo divlji čovjek izabire borilački sport	39	4,923	0,269
17.	Borbenost je plemenita osobina ljudske vrste	39	1,974	1,038
18.	Ničim nije moguće opravdati divljaštvo koje se iskazuje u borilačkim sportovima	39	4,256	1,229
19.	Na televiziji bi trebalo biti više borilačkih sportova	39	1,923	1,010

Legenda: BI – broj ispitanika, AS – aritmetička sredina, SD – standardna devijacija

Tablica 1 ukazuje na prosječne rezultate svih ispitanika na pojedinoj čestici. Najmanje pozitivno izjašnjavanje ispitanika prisutno je na čestici 11. Ti su rezultati razumljivi budući da je skala primijenjena na odraslim ispitanicima koji nemaju natjecateljskih ambicija te je ovo pitanje za njih donekle neprimjereno. Ostale čestice ukazuju na naglašeno pozitivan stav prema borilačkim sportovima.

Tablica 2. Deskriptivni pokazatelji rezultata u upitniku „Percepcija legitimnosti nesportskog ponašanja“ (skala se kreće u rasponu od 1 do 5 s tim da je: 1 – potpuno se slažem, a 5 – potpuno se ne slažem) kod sportaša koji se bave Bukyo Ryu Ju-jitsom

		BI	AS	SD
PERCEPCIJA LEGITIMNOSTI TEŽIH PREKRŠAJA				
1.	Otkrivanje taktike vlastite momčadi protivniku zbog osobnih interesa (npr. zarada).	39	1,076	0,354
2.	Potplaćivanjem protivničkih igrača osigurati pobjedu u važnoj utakmici.	39	1,282	0,646
3.	Fizički obračun u svlačionici nakon što je zbog suigračeve pogreške došlo do poraza.	39	1,128	0,409
4.	Podmićivanje sudca.	39	1,025	0,160
	Zajednička aritmetička sredina	39	1,128	
PERCEPCIJA LEGITIMNOSTI LAKŠIH PREKRŠAJA				
5.	Lažno optuživanje protivnika za prekršaj.	39	1,564	0,940
6.	Guranje protivničkog igrača u skoku.	39	1,923	1,132
7.	Laganje je li loptica udarila u aut.	39	1,641	0,959
8.	Povlačenje protivnika za dres.	39	2,179	0,969
9.	Nepriznavanje krivice nakon počinjenog prekršaja.	39	1,589	0,751
	Zajednička aritmetička sredina	39	1,779	
PERCEPCIJA VERBALNE AGRESIJE				
10.	Provociranje igrača na protivničkoj klupi uvredljivim komentarima.	39	1,410	0,637
11.	Vrijeđanje trenera suparničke momčadi.	39	1,256	0,637
12.	Vikanje na suigrača kad pogriješi.	39	1,974	0,810
13.	Trenerovo verbalno ponižavanje igrača za vrijeme utakmice.	39	1,384	0,711
14.	Glasno omalovažavanje stručnosti vlastitog trenera za vrijeme loše utakmice.	39	1,128	0,338
	Zajednička aritmetička sredina	39	1,430	

Legenda: BI – broj ispitanika, AS – aritmetička sredina, SD – standardna devijacija

Rezultati tablice 2 ukazuju na činjenicu da ispitanici, bez obzira na činjenicu da se bave borilačkim sportom, imaju jasnu percepciju legitimnog ponašanja u sportu te osuđuju nesportsko ponašanje i agresiju svake vrste. Nešto viši rezultati prisutni su u dijelu upitnika koji procjenjuje percepciju lakših prekršaja (a posebno u čestici povlačenje protivnika za dres). Kako se ispitanici u svom treningu često nalaze u takvim situacijama njima ova ponašanja nisu nova ni strana. Iako su skloni osuditi takvo ponašanje u drugim sportovima, gdje ovaj oblik ponašanja nije prihvatljiv, ipak na njega gledaju s nešto umjerenijim negativnim stavom. Usporedimo li ove rezultate s istraživanjem percepcije legitimnosti nesportskog ponašanja judaša – aktivnih natjecatelja (Segedi i Sertić, 2011) uviđamo da su kod judaša primijećene nešto više vrijednosti kod sva tri oblika nesportskog ponašanja s prosječnom vrijednosti od čak 2,35 za percepciju lakših prekršaja. Može se pretpostaviti da aktivno natjecanje može povisiti toleranciju na nesportsko ponašanje. Slične vrijednosti kao kod judaša dobivene su i kod rukometaša – aktivnih natjecatelja (Kovačić, 2012). Može se zaključiti kako samo bavljenje kontaktnim borilačkim sportom ne povisuje razinu tolerancije na nesportsko ponašanje te da sportaši koji se bave ovom aktivnosti generalno imaju nisku toleranciju na sva tri oblika nesportskog ponašanja, a koja su predstavljena u ovom upitniku.

Tablica 3. Razlike u stavu o borilačkim sportovima i percepciji legitimnosti nesportskog ponašanja kod grupe početnika i sportaša koji s Bukyo Ryu Ju-jitsom bave najmanje jednu godinu

	Value	F	p	
ANOVA	0,962	0,327	0,857679	
ZNAČAJNOST RAZLIKA PO VARIJABLAMA	STAV O BS	TEŽI PREKRŠAJI	LAKŠI PREKRŠAJI	VERBALNA AGRESIJA
p	0,442	0,711	0,903	0,728

Rezultati tablice tri ukazuju da ne postoji razlika o stavu o borilačkim sportovima i percepciji legitimnosti nesportskog ponašanja kod ispitanika s različitim stažom treniranja ove borilačke vještine. Može se zaključiti kako će se ovim sportom baviti ljudi koji već u početku imaju pozitivni stav prema borilačkim sportovima i nisku toleranciju na nesportsko ponašanje, ali također i da kontinuirano vježbanje ove vještine neće značajno pridonijeti razlici u tim stavovima. Ovaj podatak je vrlo važan argument u pobijanju izjava o povećanju agresije kod sportaša koji se bave borilačkim sportovima. Može se zaključiti upravo suprotno; moralne vrijednosti utkane u tradiciju

borilačkih sportova pomažu sportašima u usvajanju pravih (sportskih) vrijednosti u životu te poštovanju prema kolegama, ali i protivnicima.

4. ZAKLJUČAK

Bukyo Ryu Ju-jitsa relativno je nova forma tj. manifestacija tradicionalne borilačke vještine Ju-jitsu. U sebi sadrži elemente koji na prvi pogled izgledaju opasno po zdravlje sportaša (udaraci, bacanja, poluge i gušenja). Može se činiti da se takom aktivnošću mogu baviti osobe s već povećanom razinom tolerancije na nesportsko ponašanje. Ipak, rezultati ovog istraživanja ukazuju da je razina tolerancije na nesportsko ponašanje kod sportaša koji se bave Bukyo Ryu Ju-jitsom vrlo niska te da bavljenje ovom aktivnosti ne čini razliku u tom stavu. Ove spoznaje doprinose ostvarivanju glavnog cilja Bukyo Ryu Ju-jitse da se njome mogu baviti osobe svih životnih dobi i sposobnosti. Svatko će uspjeti pronaći neki dio koji će doprinijeti napretku njihovog antropološkog statusa.

5. LITERATURA

1. Greblo, Z., Gruić, I., Ohnjec, K., Segedi, I., Pedišić, Ž. (2011) Konstrukcija upitnika za procjenu percipirane legitimnosti nesportskog ponašanja. Društvena istraživanja, god. 20, br. 3 (113); 771-792.
2. Kovačić, I. (2012) Percepcija legitimnosti nesportskog ponašanja i ponašanja trenera iz perspektive rukometaša kadetske dobi. Diplomski rad. Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
3. Prot, F., K. Bosnar, H. Sertić (1999) Metrijske karakteristike skale stava prema borilačkim sportovima kod dječaka viših razreda osnovne škole. 2. Međunarodna znanstvena konferencija: Kineziologija za 21. stoljeće. Dubrovnik 22.-26.09.1999.: 461-463.
4. Segedi, I., Sertić, H. (2011) Assessment of perceived legitimacy of unsportsmanlike behaviour in men judokas. The 7th International Judo Research Symposium. Paris, France. 22. August.